Do?al Alan Rekreasyonu Öz-Yeterlik Ölçe?i:Geçerlik ve Güvenirlik Çal??mas?

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Do?al Alan Rekreasyonu Öz-Yeterlik Ölçe?i:Geçerlik ve Güvenirlik Çal??mas?*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20062

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Bu çal??ma, bireylerin **öz-yeterlik** düzeylerini do?al alanlarda gerçekle?tirilen **rekreasyon** faaliyetleri ba?lam?nda de?erlendirmek amac?yla geli?tirilen Do?al Alan Rekreasyonu Öz-Yeterlik Ölçe?i'nin (DAÖYÖ) Türk kültürüne uyarlanmas?, geçerlik ve güvenirlik analizlerinin yap?lmas? amac?yla yürütülmü?tür. Ölçe?in orijinal yap?s? korunarak, dilsel e?de?erlik ve kapsam geçerli?i sa?lanm??t?r. Çal??ma, ölçe?in psikometrik özelliklerinin incelenmesi sonucunda, Türk popülasyonunda kullan?ma uygun, güvenilir ve geçerli bir araç oldu?unu göstermi?tir. Bu ölçek, özellikle spor bilimleri, çevre psikolojisi ve rekreasyon yönetimi alanlar?nda do?al çevredeki aktivitelere kat?l?m? etkileyen bili?sel süreçleri ara?t?rmada önemli bir araç sa?lamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Do?al Alan, **Rekreasyon**, Öz-Yeterlik, Ölçek Uyarlama, **Geçerlik**, **Güvenirlik**.

Yazarlar

S?rr? Cem Dinç, Özge Yava?-Tez

Amaç

Ölçe?in temel amac?, bireylerin do?al çevrelerdeki **rekreasyonel** aktivitelere ba?ar?l? bir ?ekilde kat?lma yeteneklerine olan inançlar?n?, yani **öz-yeterlik** düzeylerini ölçmektir. Bu uyarlama çal??mas? özelinde amaç, orijinal ölçe?i Türk diline ve kültürüne uygun hale getirerek geçerli ve güvenilir bir ölçüm arac? sa?lamakt?r.

Bu ölçek, bireylerin do?a sporlar? ve aç?k hava etkinliklerine kat?l?m kararlar?n?, performanslar?n? ve zorluklarla kar??la?t?klar?nda gösterdikleri direnci anlamak için tasarlanm??t?r. Elde edilen veriler, rekreasyon programlar?n?n planlanmas? ve kat?l?mc?lar?n motivasyon düzeylerinin art?r?lmas? aç?s?ndan önemlidir.

Yap?

Ölçek, sosyal bili?sel teori çerçevesinde Albert Bandura taraf?ndan tan?mlanan **öz-yeterlik** (Self-Efficacy) yap?s?n? ölçmektedir. Bu ba?lamda, do?al alanlarda yürüyü?, kampç?l?k, do?a gözlemi ve zorlu ko?ullarla ba?a ç?kma gibi çe?itli rekreasyonel etkinlikleri gerçekle?tirme konusunda bireyin ki?isel yeterlilik alg?s?n? de?erlendirir. Öz-yeterlik, bireyin gelecekteki davran??lar?n? ve hedeflerine ula?ma motivasyonunu belirleyen merkezi bir yap?d?r.

Do?al Alan Rekreasyonu Öz-Yeterlik yap?s?, spesifik olarak tehlikeli veya öngörülemeyen d??

ARABPSYCHOLOGY.COM

ortamlarda (örne?in, hava durumu de?i?iklikleri, yön bulma zorluklar?) bireyin güvenle hareket etme kapasitesine odaklan?r. Yüksek **öz-yeterlik** alg?s?, bireyin zorluklarla ba?a ç?kma, risk alma ve bu tür etkinliklere kat?l?m?n? sürdürme olas?l???n? art?r?r.

Geçerlik

Ölçe?in **geçerlik** çal??malar? kapsam?nda, dilsel e?de?erlik, kapsam geçerli?i ve yap? geçerli?i analizleri gerçekle?tirilmi?tir. Dilsel e?de?erlik, çeviri ve geri çeviri yöntemleri kullan?larak sa?lanm??, uzman görü?leri ile kapsam geçerli?i onaylanm??t?r. Yap? geçerli?i için ise do?rulay?c? faktör analizi (DFA) kullan?lm??t?r.

DFA sonuçlar?, ölçe?in orijinal yap?s?n?n Türk örnekleminde de korundu?unu ve kabul edilebilir uyum indekslerine (örne?in, GFI, CFI, TLI) sahip oldu?unu göstermi?tir. Bu bulgular, ölçek maddelerinin kuramsal olarak ölçmesi beklenen Do?al Alan Rekreasyonu Öz-Yeterlik **yap?**s?n? ba?ar?l? bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlam??t?r.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l?k **güvenirli?i**, Cronbach Alfa katsay?s? ile incelenmi?tir. Çal??mada elde edilen Cronbach Alfa de?erlerinin, sosyal bilimler ara?t?rmalar? için kabul edilen s?n?rlar?n (genellikle .70) üzerinde oldu?u ve ölçe?in yüksek düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?u rapor edilmi?tir. Yüksek iç tutarl?l?k, ölçek maddelerinin ayn? psikolojik yap?y? ölçmekte tutarl? oldu?unu gösterir.

Ayr?ca, ölçek puanlar?n?n zamana kar?? kararl?l???n? test etmek amac?yla test-tekrar test güvenirlik analizleri de uygulanm??t?r. Bu analizler sonucunda elde edilen korelasyon katsay?lar?n?n yüksek olmas?, ölçe?in farkl? zaman dilimlerinde uyguland???nda kararl? sonuçlar verdi?ini desteklemi?tir.

Faktör Analizi

Uyarlama çal??mas?nda ölçe?in yap? geçerli?ini incelemek üzere öncelikle aç?mlay?c? faktör analizi (AFA) yap?larak madde yüklerinin da??l?m? incelenmi?, ard?ndan do?rulay?c? faktör analizi (DFA) uygulanm??t?r. DFA, ölçe?in orijinal formundaki faktör yap?s?n?n (genellikle tek boyutlu) Türk kültüründe de geçerli oldu?unu ortaya koymu?tur.

Elde edilen uyum indeksleri (örne?in, Ki-kare/serbestlik derecesi oran?, RMSEA, CFI, TLI) mükemmel veya iyi uyum düzeylerini i?aret ederek, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen **öz-yeterlik** yap?s? ile güçlü bir ?ekilde ili?kili oldu?unu kan?tlam??t?r. Bu bulgular, ölçe?in kültürel adaptasyon sürecinin ba?ar?l? oldu?unu göstermektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i

Language Available: Türkçe

Population Group: Yeti?kinler, **Do?al Alan** Rekreasyon kat?l?mc?lar? veya ilgili ö?renciler.

Age Group: Belirtilmemi? (Genellikle 18 ya? ve üzeri)

Population Details: Çal??man?n orijinal örneklemi, ölçe?in geçerlik ve güvenirlik analizlerinin yap?ld??? spesifik bir çal??ma grubunu içermektedir. Genellikle üniversite ö?rencileri veya rekreasyonel aktivitelere kat?lan bireylerden olu?ur.

Test Methodology: Ölçek, 11 puanl? bir Likert tipi derecelendirme sistemi kullan?r. Derecelendirme, **Hiç Do?ru De?il (0)** ve **Çok Do?ru (10)** aras?nda de?i?mektedir. Yüksek puanlar, do?al alan rekreasyonuna yönelik yüksek **öz-yeterlik** alg?s?n? ifade eder.

Anahtar Kelimeler

Öz-Yeterlik, Do?al Çevre, Aç?k Hava Aktiviteleri, **Geçerlik** Çal??mas?, **Güvenirlik** Analizi, Spor Psikolojisi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Yay?nlanan makalede ORCID bilgisi belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: Özge Yava?-Tez'in e-posta adresi makalede belirtilmemi?tir.

Correspondence Address: Sorumlu Yazar: S?rr? Cem D?NÇ

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, S?rr? Cem Dinç ve Özge Yava?-Tez taraf?ndan 2019 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar (S?rr? Cem Dinç) ile ileti?ime geçilmesi önerilmektedir. ?leti?im e-posta adresi: scem.dinc@gmail.com. Akademik ve e?itim amaçl? kullan?mlar için genellikle izin al?nmas? yeterli olmakla birlikte, ticari veya büyük ölçekli uygulamalar için ücret talep edilebilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Dinç, S. C., ve Yava?-Tez Ö., (2019). Do?al Alan Rekreasyonu Öz-Yeterlik Ölçe?i: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 4*(3), 394-410. DOI: 10.31680/gaunjss.610544

Makalenin orijinal PDF dosyas?na ResearchGate üzerinden eri?im sa?lanabilir: researchgate.net

Orijinal PDF belgesi ayr?ca ?u adresten indirilebilir: dogal-alan-rekreasyonu-oz-yeterlik-olcegigecerlik-ve-guvenirlik-calismasi-toad.pdf

Do?al Alan Rekreasyonu Öz-Yeterlik Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, kaynak metinde do?rudan sa?lanmam??t?r. Ölçek, rekreasyonel aktivitelere yönelik **öz-yeterlik** alg?s?n? ölçen ve genellikle do?al alanlarda kar??la??labilecek durumlara (örne?in, harita okuma, zorlu arazide ilerleme, temel kamp kurma becerileri) odaklanan maddelerden olu?maktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM